دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین

دانشکده پرستاری مامایی

نام درس: خدمات توانبخشی سالمندان	**تعداد واحد :۱ واحد (۰/۵ واحد نظری- ۰/۵ واحد کارآموزی)**
رشته/مقطع: کارشناسی ارشد سلامت سالمندی	**مدت و زمان ارائه برگزاری: ۹ ساعت نظری- ۲۶ ساعت کارآموزی**
پیش نیاز : تشریح و فیزیولوژی، مبانی سالمند شناسی، بیولوژی و فیزیولوژی سالمندی	
مدرس: دکتر محدثه صدری **ایمیل مسئول درس** mohadese.sdr.1997@gmail.com	

شرح درس:

محور تمام فعالیت ها و مراقبت ها در دوران سالمندی حفظ استقلال در فعالیت های روز مره ی زندگی و ارتقای عملکرد فیزیکی، روانی، اقتصادی و اجتماعی سالمندان می باشد؛ لذا این درس در دو بخش نظری و عملی تنظیم شده است. در بخش نظری دانشجو با مفاهیم، اصول و روش های توانبخشی در سالمندان نیازمند به خدمات توانبخشی و حمایتی آشنا می شوند. در بخش عملی که به شیوه ی کارآموزی اجرا خواهد شد دانشجویان با حضور در مراکز ارائه ی خدمات توانبخشی به مشاهده ی ابزار و روش های کار و مشارکت در اجرای آن ها خواهد پرداخت.

اهداف درس

هدف کلی:

آشنایی با مفاهیم، اصول و روش های توانبخشی در سالمندان نیازمند به خدمات توانبخشی، حمایتی، ابزار های کمکی و اندام های مصنوعی و مشارکت در اجرا و کاربست روش ها و ابزار های توانبخشی سالمندان است.

اهداف ویژه:

در پایان این دوره، انتظار می‌رود دانشجویان قادر باشند:

- ✓ ناتوانی، عملکرد و ابعاد آن از دیدگاه ICF را تعریف کند.
- ✓ اصول و اهداف توانبخشی در سالمندان را تشریح کند.
- ✓ تیم توانبخشی، ارائه دهندگان خدمات توانبخشی و محیط فیزیکی را سازماندهی کند.
- ✓ توانبخشی اجتماعی در سالمندان را شرح دهد.
- ✓ توانبخشی شناختی در سالمندان را تشرح نمایند.
- ✓ اصول پیشگیری از بار مراقبتی را تبیین کند.

- ✓ اصول تجویز و به کار گیری وسایل توانبخشی را تشریح کند.
- ✓ عوامل کاهش ذخیره ی فیزیولوژیکی و راه های پیشگیری از آن را شرح دهد.
- ✓ اصول ورزش و تمرینات فیزیکی در سالمندان را بشناسد.
- ✓ توانبخشی در شرایط ویژه (توانبخشی قلبی، ریوی، قطع عضو، سکته ی مغزی، آرتروز و سارکوپنی) را بشناسد.
- ✓ روشهای مدیریت و توانبخشی درد را لیست نمایند.
- ✓ اصول تمرین درمانی در توانبخشی سالمندان را بداند.
- ✓ مباحث اخلاقی در مداخلات توانبخشی مربوط به سالمندان را بشناسد.
- ✓ تکنولوژی های مرتبط با توانبخشی سالمندان را بشناسد.

روش تدریس

- ✓ سخنرانی بازخوردی، بحث و تبادل نظر گروهی، پرسش و پاسخ و خود آموزی (Self- learning)

وظایف دانشجو

- ✓ مشارکت فعال در کلاس درس، انجام به موقع تکالیف و شرکت در جلسات پرسش و پاسخ

شیوه ارزشیابی

- ✓ سیستم ارزشیابی هفتگی Weekly Evaluation System

اهداف سیستم ارزشیابی هفتگی

- ✓ آشنایی دانشجویان با منابع مختلف آموزشی
- ✓ تبدیل روش تدریس از حالت " استاد محور به" دانشجو محور"
- ✓ درک مطالب تدریس به صورت عمیق و پایدار
- ✓ کسب مهارتهای تسهیل گری و پویایی گروه

ساختار اصلی سیستم ارزشیابی هفتگی به شرح زیر می باشد:

۱. معرفی منابع مربوطه توسط استاد

منابع اصلی توسط استاد به همراه موضوعات درسی تمام جلسات آموزشی تا آخر ترم ارائه میشود تا دانشجویان فرصت کافی برای بررسی و تحقیق در موضوعات مربوطه را داشته باشند.

۲. تعیین سرفصل هایی برای مطالعه

در این روش دانشجویان نیز می توانند بطور آزاد منابع مرتبط را معرفی کنند و در کلاس با کمک تسهیل گران نقد و بررسی شود. بنابراین منابع مختلفی در هر جلسه به جای یک منبع کلیشه ای مطرح و بحث میشود و دانشجویان خود را محدود به یک منبع نمی دانند و روحیه تحقیق و جستجو در آنها تقویت میشود.

۳. توضیح و تفسیر مطالب توسط دانشجویان

دانشجویان با بکارگیری عملی مجموعه ای از روش های آموزشی مدرن از جمله بحث گروهی، بیان تجربیات هر فرد در رابطه با موضوع بحث، ایفای نقش، بیان سناریوهای مرتبط با بکارگیری تکنولوژی های آموزشی مناسب به ارائه موضوع می پردازند. دانشجویان بطور فعال با موضوع درگیر میشوند و در واقع شرایط محیط آموزشی به گونه ای هست که فراگیران موضوع مورد بحث را بطور کامل لمس میکنند. با توجه به اینکه موضوع جلسات از قبل مشخص شده و در اختیار دانشجویان هست بنابراین فرصت کافی برای مطالعه و تحقیق فراهم هست همچنین مهارت های استفاده حرفه ای و آکادمیک از وسایل کمک آموزشی با توجه به ماهیت این شیوه آموزشی بطور همزمان با یادگیری افزایش می یابد.

٤. رفع ابهامات توسط تسهیلگر

در هر جلسه آموزشی یکی از دانشجویان بعنوان تسهیلگر گروه عمل میکند و استاد بعنوان تسهیلگر ارشد عمل می نماید و در مواقع نیاز برای رفع ابهامات و هدایت بحث ها مداخله کنند.

٥. جمع بندی مطالب و نتیجه گیری از مباحث در پایان جلسه آموزشی با کمک تسهیلگر ارشد

در پایان جلسه آموزشی با کمک تسهیلگر ارشد موضوعات مطرح شده جمع بندی می شود تا فراگیران به نکات مشترکی دست یابند.

٦. ارزشیابی دانشجویان توسط هم و استاد

ارزشیابی دانشجویان بطور هفتگی انجام میشود به این گونه که در آخر هر جلسه آموزشی دانشجویان و استاد با توجه به فعالیت هر دانشجو طبق چک لیسات فعالیت هایی که از اول ترم در اختیار دارند مورد ارزشیابی قرار می گیرند

نمره کل ارزشیابی به جای بیست نمره پایان ترم از صد نمره به شرح زیر در نظر گرفته می شود:

۱. حضور و غیاب
۲. خود ارزیابی
۳. ارزیابی همسانان
۴. علاقه به شرکت در بحثهای گروهی، حضور مستمر در جلسات آموزشی اشتیاق به مشارکت در طرح پرسش و پاسخگویی به سوالات و نیز علاقه به یادگیری مفاهیم جدید و آموزش آنها به سایر فراگیران
۵. تهیه و ارسال محتوای آموزشی در موعد مشخص به سایر دانشجویان و تسهیلگر
۶. نحوه ارائه کیفیت محتوای آموزشی و نحوه استفاده از وسایل کمک آموزشی

انتظارات:

- ✓ محتوای آموزشی هر هفته در اختیار دانشجویان قرار خواهد گرفت. انتظار میرود دانشجویان عزیز مطابق طرح درس، قبل از حضور در کلاس مطالب درسی را بدقت مطالعه نمایند و درگروه های کاری و دربحث ها مشارکت فعال داشته باشند.
- ✓ تعداد ساعات مجاز غیبت برای این واحد درسی : طبق آئین نامه های آموزشی مصوب

بارم بندی:

- در طول دوره (انجام تکالیف و سخنرانی) ۴۰%
- حضور فعال در کلاس ۲۰%
- آزمون پایان دوره ۴۰%

منابع اصلی درس

1- K. Rao Poduri. (2019). *Geriatric Rehabilitation: From Bedside to Curbside*. CRC Press.

2- Jeffrey B. Halter, Joseph Ouslander, Stephanie Studenski. (2017). *Hazzard's Geriatric Medicine and Gerontology*, 7th edition. McGraw Hill Education.

3- Fillit HM, Rockwood K, JB Young JB. (2016). *Brocklehurst's Textbook of Geriatric Medicine and Gerontology*. Elsevier Health Sciences.

4- Kauffman TL, et al. (2014). *A Comprehensive Guide to Geriatric Rehabilitation*. 3rd Edition. Churchill Livingstone, Elsevier.

5- World Health Organization. *How to use the ICF: A practical manual for using the International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*. Exposure draft for comment. October 2013. Geneva: WHO.

6- Multani NK & Verma SK. (2008). *Principles of Geriatric Physiotherapy*. 1st edition. JP Medical Ltd.

7- Squires, AJ. (1996). *Rehabilitation of older people, a handbook for the multidisciplinary team*. Springer.

۸. شهدادی، ح .(۱۳۹۷) .توانبخشی در سالمندان .تهران: نشر و تبلیغ بشری.

جدول زمان بندي درس توانبخشی سالمندی
نیمسال اول ۴۰۵ ـ ۱۴۰۴

سرفصل مطالب	ساعت ارائه	نحوه ارائه	امکانات مورد نیاز	روش ارزشیابی
جلسه اول : معرفی درس، بیان طرح درس، روش های ارزشیابی و تکالیف مربوط به درس، مقدمه و تاریخچه توانبخشی، اصول و اهداف آن در سالمندی	۲	سخنرانی و پرسش و پاسخ	وایت بورد کامپیوتر ویدیوپروژکتور	سیستم ارزشیابی هفتگی و امتحان پایان دوره
جلسه دوم: آشنایی با تیم توانبخشی و مراکز ارائه دهنده ی خدمات توانبخشی	۲	سخنرانی تعاملی و پرسش و پاسخ و بحث گروهی	وایت بورد کامپیوتر ویدیوپروژکتور	
جلسه سوم: شناخت وسایل توانبخشی، اصول تجویز و به کار گیری وسایل در سالمندان	۲	سخنرانی تعاملی و پرسش و پاسخ و بحث گروهی	وایت بورد کامپیوتر ویدیوپروژکتور	
جلسه چهارم: توانبخشی در شرایط ویژه (توانبخشی قلبی ریوی و توانبخشی شناختی)	۲	سخنرانی تعاملی و پرسش و پاسخ و بحث گروهی	وایت بورد کامپیوتر ویدیوپروژکتور	
جلسه پنجم تا هشتم: کارآموزی در فیلد	۲۶	مشاهده، مصاحبه و کارعملی	مراکز نگهداری روزانه و شبانه روزی سالمندان	

<u>تکلیف دانشجو:</u>

در این درس، هر دانشجو موظف است یک ارائه یک‌ساعته در قالب تدریس کلاسی برای سایر دانشجویان آماده و اجرا نماید. موضوع ارائه از میان مباحث مرتبط با توانبخشی سالمندان انتخاب می‌شود و دانشجو موظف است با استفاده از منابع علمی معتبر، محتوای آموزشی را به‌صورت منسجم شامل مقدمه، بحث اصلی، جمع‌بندی و فرصت پرسش و پاسخ تدوین کند. این فعالیت با هدف تقویت مهارت‌های تدریس، توانایی انتقال مفاهیم علمی، ایجاد فضای تعاملی در کلاس و ارتقای یادگیری جمعی طراحی شده است.